

MAŁGORZATA MARCINIAK

Biblioteka Śląska

**Kontrola mikrobiologiczna
zbiorów bibliotecznych i archiwalnych.
Sprawozdanie ze szkolenia w Bibliotece Narodowej**

Praca wykonywana zgodnie z aktualnymi doniesieniami ze świata nauki jest wyznacznikiem utrzymania wysokiej jakości zadań realizowanych w Dziale Ochrony, Konserwacji i Archiwizacji Zbiorów w Bibliotece Śląskiej w Katowicach. Pracuję w tym Dziale jako mikrobiolog. Korzystając z możliwości nawiązania współpracy oraz wymiany doświadczeń zawodowych i konsultacji ze specjalistami uczestniczyłam w szkoleniu z zakresu mikrobiologicznej kontroli zbiorów bibliotecznych i archiwalnych, zorganizowanym przez Bibliotekę Narodową w Warszawie.

Jedną z edycji spotkania o tej tematyce miała miejsce 5 września 2023 roku w siedzibie Biblioteki Narodowej przy al. Niepodległości w Warszawie. Zebranych powitała Joanna Piekarska, kierownik Zakładu Edukacji Bibliotekarskiej Biblioteki Narodowej. Za merytoryczne aspekty spotkania odpowiadali: dr Bogdan Filip Zerek i Jakub Piechal, pracownicy Instytutu Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych Biblioteki Narodowej. Nadrzędnym hasłem spotkania była kontrola mikrobiologiczna jako proces konserwatorski i profilaktyka biodeterioracji w kontekście długotrwałego przechowywania zbiorów.

Pierwszy z prelegentów wprowadził uczestników w podstawy mikologii i scharakteryzował czynniki mikrobiologiczne istotne w konserwacji i ochronie zbio-

rów. Odnosił się do oceny stanu zachowania obiektów i kolekcji pod kątem mikrobiologicznym. Ważnym wątkiem jego rozważań były nowe trendy w metodyce mikrobiologicznego zabezpieczania obiektów, zmierzające m.in. do ograniczenia dezynfekcji przy zachowaniu optymalnych, stabilnych warunków mikroklimatu w magazynie książek. Dr Zerek pokrótce omówił znaczenie liofilizacji jako ochronnego działania w obliczu katastrofy zalania księgozbioru. Wszystkie omawiane zagadnienia zobrazowane były wartościowymi prezentacjami multimedialnymi i adekwatnymi przykładami z praktyki konserwatora/mikrobiologa.

Drugi prowadzący naświetlił podstawowe zasady pracy w laboratorium mikrobiologicznym oraz zaprezentował techniki pobierania prób mikrobiologicznych: impakcyjnych z powietrza i kontaktowych z powierzchni badanych obiektów. Jednym z nowszych sposobów stosowanych w ocenie mikrobiologicznego stanu książek jest metoda luminometryczna, która z powodzeniem została zaadaptowana do badania obiektów na podłożu papierowym z typowych zastosowań m.in. w przemyśle spożywczym i farmaceutycznym.

Spotkanie było dla uczestników doskonałą okazją do nawiązania współpracy i wymiany doświadczeń zawodowych w aspekcie metodologii działań w zakresie profilaktyki mikrobiologicznej, również tej stosowanej w Bibliotece Śląskiej w Katowicach. Biblioteka Narodowa i Biblioteka Śląska w Katowicach są w szacowanym gronie piętnastu placówek w Polsce przechowujących obiekty Narodowego Zosobu Bibliotecznego. Z tego względu zbiorom należy zapewnić optymalne warunki do przetrwania dla następnych pokoleń. Tak więc stosowanie sprawdzonych, spójnych metod pracy oraz adekwatna interpretacja uzyskanych wyników badań zwiększa skuteczność podejmowanych działań i ostatecznie umożliwi osiągnięcie wspólnego celu jakim jest zachowanie w jak najlepszej kondycji narodowego dziedzictwa słowa pisanego.